

Katolik eller papist?

Af Jean-Pierre Duclos

For en del år siden anklagede et frokostblad de højkirkelige for at være skabskatolikker på grund af deres nadversyn. Jeg blandede mig i diskussionen og gjorde opmærksom på at selvfølgelig måtte de højkirkeliges nadversyn være katolsk ligesom grundtvigianernes, ellers ville de ikke være kristne. Det er nemlig et af kendemærkerne for en kristen lære at den er katolsk. Så mødte jeg på gaden en af byens præster som med et blink i øjet sagde til mig: "Kunne du ikke skrive noget om hvad du som papist mener om det at være katolsk?" Det var ment som et venligt drilleri, men han havde meget mere ret end han selv var klar over. Ja, jeg er papist, og det netop min måde at være katolsk på. Det er fordi jeg føler mig i fællesskab med Roms biskop, at jeg er i fællesskab med alle de andre kristne fra pinsemorgen til i dag og overalt på kloden.

Jeg understreger *min* måde, fordi der må findes andre måder at være katolsk på, hvis katolicitet er et af den kristne kirkes kendetegn. Der må for eksempel være en måde den danske luthersk-evangeliske kirke er katolsk på, ellers kunne man ikke hver søndag i alle kirker bekende, at vi tror på den almindelige kirke. Jeg ved godt at det på dansk hedder almindelig, men denne oversættelse er misvisende. Trosbekendelsen blev til på græsk i oldkirken, og for at udtrykke kristendommens almindelighed anvendte man et sjældent ord, et filosofisk begreb som betyder det som har et forhold til helheden (kat'olou). Det forener to aspekter i et ord; det ene er at kirken er til for alle, dens universalitet, og det andet at enhver står i personligt forhold til denne helhed. Paulus udtrykker det i billedsprog: Vi er hinandens lemmer. Men et ben eller en arm er ikke lemmer hvis de står adskilte. De er kroppens ben, legemets arm, og det er fordi jeg hører med i kroppen at er det mit ben og min arm. Hvordan kan vi synliggøre dette fællesskab?

Jeg kaldte før den danske oversættelse af ordet katolsk med almindelig for misvisende. Men det er lige så misvisende at anvende betegnelse katolsk til at beskrive det som netop er et brud på katolicitet. Jeg har ikke sjældent hørt danskere skelne mellem de kristne og katolikkerne. Det er ikke uvenligt ment. Det at være kristen i Danmark, det er selvfølgelig at være medlem af Folkekirken, den almindelige kirke. Og så er der nogle få som adskiller sig og tager betegnelsen katolik som en slags varemærke. Med hvilken ret kan vi gøre krav på et fælles kristent kendemærke til at pege på det, som adskiller os?

Det har vi ingen ret til og derfor betegner vi os selv som romersk-katolske. På denne måde udtrykker vi den særlige måde vi er katolske på. Alle kristne har et forhold til helheden, både i tid og rum: Man kan ikke være kristen uden det. Og den måde vi katolikker gør det på er ved at bekende vores fællesskab med Roms biskop, Peters efterfølger. Katolik eller papist? spurgte jeg i begyndelsen. Svaret er ganske enkelt: Jeg er katolik ved at være papist.

Nået så langt vil jeg gerne indrømme at betegnelsen papist ikke lyder særlig godt. Det smager af persondyrkelse, af pavelig røgelse. Gud har ingen set, men paven, han kommer i fjernsynet. Så ham tror jeg på. Vrøv! Ham tror vi med, ikke på. Når en muslim kaldes for muhamedaner opfatter han det som en fornærmelse: han tror på Allah, ikke på hans profet. Da de franske huguenotter i 1500-tallet fandt på at kalde de Romtro kristne papister, var det en anklage om at de valgte paven frem for Bibelen som troens fundament. Og Grundtvig gav dem ret: " Trods paverne ordet står og kirken går.". Men hvorfor opstille Bibelen og paven som alternativer? Jesus efterlod en menighed, ikke en bog. Kirken var til før Det nye Testamente blev redigeret og nedskrevet. Paulus opfattede sig selv som personligt valgt af Kristus, og alligevel rejste han til Jerusalem for at få bekræftet at hans forkyndelse var i overensstemmelse med resten af menighedens. "Jeg forelagde for dem (apostlene) det evangelium jeg prædikede blandt hedningerne, så jeg ikke skulle løbe eller have løbet forgæves." (Gal 2,2.) Vi kristne er ikke Bogens mennesker som muslimerne er det. Vi er fællesskabets mennesker. Det er først når Bibelen læses i menigheden at den bliver til Guds ord.

At den kristne kirke har brug for en form for embede som sørger for at udtrykke fællesskabet i tid og rum, det man kalder Peters funktion, betyder ikke at den måde den opfyldes i dag i den romersk katolske kirke er den ideelle, ikke engang at det er den eneste mulige. Johannes Paul II var godt klar over det og det fik ham i 1995 at opfordre alle kirkeledere og teologer til "at begynde en broderlig og tålmodig dialog med ham om emnet". Allerede i 1974 erklærede en luthersk-katolsk samtalegruppe i USA. "Det eneste nødvendigt punkt på juridisk plan er at pavens primat skal være tilrettelagt og fortolket på en sådan måde, at det klart tjener evangeliet og Kristi kirkes enhed og at dens udøvelse må ikke kvæle den kristne frihed."

Det Paulus søgte ved at rejse til Jerusalem, fællesskabet med de andre Kristi lemmer, hvordan får vi det i dag? Gennem embederne, og derfor bygges alle de kristne

menigheder på embeder. Indrømmet, bispeembedet dukkede op i kirken efter Peters generation, og overgangen fra ham til de senere biskopper i Rom giver historikerne en del hovedbrud. Men det at embederne har forandret sig må ikke gøre os blinde for deres berettigelse og deres formål.

Den romerske opfattelse af Peters embede, enhedens tjeneste, tog en skarp drejning ved det 1. Vatikanerkoncil i 1870, og Johannes Paul II har på mange punkter ført den konservative linje videre, som sejrede dengang. Men han fandt også en ny måde at udtrykke fællesskabet på. Jeg tænker her på hans såkaldte apostoliske rejser. Det blev til 105 i alt og de strakte sig over 1 250 000 km, 3,24 gange afstanden til månen har man regnet ud. Men det væsentlige var at det ikke var mennesket Karol Wojtyla, folk flokkedes om. Det var Roms biskop de tog imod. De kom ikke bare for at se giraffen, de kom for at føle sig i fællesskab med den milliard katolikker, som er spredt over hele verden, og også med alle de andre kristne, som havde delt vores tro siden dagene i Jerusalem for over 2000 år siden. Det kom tydeligt frem i de såkaldte ungdomstræf hvor hundredtusinder af unge begejstret tog imod hans indbydelse til at mødes med ham. De hørte slet ikke efter hvad han sagde, men han var et ikon som knyttede dem til alle de unge i verden som er optaget af åndelige værdier. Og det hører afgjort med til Peters enhedsembede.

Disse rejser bar præg af den centralisme, som de romerske kontorer har udviklet i de to sidste århundreder. Johannes Paul II opførte sig lidt som en eneheriker. Hvorfor kom det ikke tydeligere frem, at det var Roms biskop som besøgte de tyske eller danske katolikker for at udtrykke vores fællesskab i troen? Jeg drømmer om en tale hvor paven ville have bragt en lokal kirke en hilsen fra hans eget bispedømme i Rom eller fra andre af de bispedømmer han lige havde besøgt. Det ville svare fuldstændig til den rolle, Ignatius af Antiokia (død i 110) tildelte Roms kirke, formandskab i kærligheden. Ja, Roms kirke har en særlig funktion i enhedens tjeneste, men den skal opfyldes i kærlighed.

Da Jesus forlod apostlene på himmelfartsdagen efterlod han dem den opgave selv at finde ud af hvordan det kristne fællesskab skulle udtrykkes i rum og tid. Den blev løst på forskellige måder, men hver kirke må finde sin egen vej. For et par år siden udkom bogen "Gud som har børnene kær" hvor 8-årige Mille citeres for denne bemærkning: "I Danmark har vi ikke brug for en pave, for vi er nemlig kristne." Hun er ikke klar over at for at være kristen uden pave må man finde en anden måde at virkeliggøre vores fællesskab på i tid og rum med alle de andre kristne. Folkekirken må for at være den kristne kirke i Danmark

finde sin egen måde at udtrykke, at den hverken begyndte med Hans Tausen eller er begrænset til at være nord for Flensborg.

Jean-Pierre Duclos